

Η ΚΑΤΑΣΧΕΣΗ ΣΤΑ ΧΕΡΙΑ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΩΣ ΤΡΙΤΟΥ
(άρθρα: 982 επ. ΚΠολΔ και 95 ν. 2362/1995
«περί δημοσίου Λογιστικού»)

Ιωάννης Α. Καστριώτης
ΔρΝ ΔΠΘ

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ
ΜΕΡΟΣ Α'

I. Κατάσχεση στα χέρια του Ελληνικού Δημοσίου

1. Ιστορική επισκόπηση
2. Το άρθρο 97 ν.δ. 321/1969 και σύγκριση τούτου με τις διατάξεις του προϊσχύσαντος ν. Σ/Β του 1852 «Περί δημοσίου Λογιστικού»
3. Ατέλειες των διατάξεων του διατάγματος 321/1969 «περί δημοσίου λογιστικού»
  - α. Προϊσχύσαν δίκαιον
  - β. Το άρθρο 97 ν.δ/τος 321/69

ΜΕΡΟΣ Β'

I. Η κατάσχεση στα χέρια του Δημοσίου ως τρίτου, εξ επόψεως του νόμου 2362/1995 «Περί δημοσίου Λογιστικού»

1. Συγκριτικές εκτιμήσεις μεταξύ των διατάξεων των νόμων 2362/95 (άρθρ. 95) και ν.δ. 321/69 (άρθρ. 97) «περί δημοσίου λογιστικού»
2. Νομοτεχνικές ατέλειες και κριτικές εκτιμήσεις επί του άρθρου 95 του νόμου 2362/1995
  - α. Γενικά
  - β. Ο σκοπός της προς την αρμοδία για την πληρωμή Υπηρεσία
  - γ. Ο σκοπός της κοινοποιήσεως προς τον Υπουργό

ΜΕΡΟΣ Γ'

I. Η προθεσμία προς υποβολή δηλώσεως του Δημοσίου ως τρίτου και η προθεσμία πληρωμής του κατασχόντος από το Δημόσιο

1. Η προθεσμία προς υποβολή δηλώσεως του Δημοσίου ως τρίτου
  - α. Προϊσχύσαν δίκαιο
  - β. Ισχύον δίκαιο

II. Η προθεσμία πληρωμής του κατασχεθέντος ποσού στα χέρια του Δημοσίου ως τρίτου

1. Ιστορική επισκόπηση
2. Το πρόβλημα της ανεύρεσης του νομικού λόγου
3. Ο σκοπός ως κριτήριο για την ανεύρεση του νομικού λόγου

4. Η θέση μας
  - α. Οι πλημμέλειες του άρθρου 95 ν. 2362/1995
  - β. Προτεινόμενες λύσεις
  - γ. Συμπέρασμα

ΜΕΡΟΣ Δ'

- I. Η δικονομική ακυρότητα
  1. Γενικά
  2. Οι συνέπειες της παράλειψης επιδόσεων του κατασχετηρίου κατά το ΚΠολΔ
  3. Αποτελέσματα παράτυπων κατασχέσεων κατά τον Κώδικα περί Δημοσίου Λογιστικού
    - α. Προϊσχύσαν δίκαιο (ν.δ. 321/69)
    - β. Ισχύον δίκαιο (ν. 2362/95)
  4. Συγκριτικά στοιχεία μεταξύ κατασχέσεως στα χέρια του ελληνικού δημοσίου ως τρίτου και της ομοίας στα χέρια κάθε άλλου τρίτου
    - α. Ομοιότητες και διαφορές

ΜΕΡΟΣ Α'

I. Κατάσχεση στα χέρια του Ελληνικού Δημοσίου ως τρίτου

I. Ιστορική επισκόπηση

Κατά τη γενικώς κρατούσα στη θεωρία και τη νομολογία άποψη¹, είναι επιτρεπτή στα χέρια του Ελληνικού Δημοσίου, ως τρίτου², αναγκαστική ή συντηρητική κατάσχεση των οφειλομένων απ' αυτό (δημόσιο) χρηματικών απαιτήσεων. Και με τον τρόπο αυτό ήρθη η αμφισβήτηση, η οποία είχε αναφύει μετά τον α.ν. 2097/1952³ (άρθρο 8), σύμφωνα με την οποία απαγορευόταν «η κατά του Δημοσίου ως οφειλέτου, οιουδήποτε δανειστού φυσικού ή νομικού προσώπου, αναγκαστική εκτέλεσις εις βάρος της περιουσίας αυτού, προς ικανοποίησιν χρηματικών κατ' αυτού απαιτήσεων, ερειδομένων επί οιουδήποτε εκτελεστού τίτλου».

---

1. Βλ. Κ. Μπέη, παρατηρήσεις του υπό τη ΕφΑθ 238/1969 ΝοΒ 17, σ. 312, ΕφΔωδ 4/1969 Αρμ. 23, σ. 220, την οποία ακολούθησαν όλοι οι μετέπειτα συγγραφείς. Βλ. πρόσφατα Γέσιου - Φαλτσή, Αναγκαστική Εκτέλεση κατά του Δημοσίου ή των άλλων ν.π.δ.δ. με κατάσχεση στα χέρια τρίτου μετά το Σ/2001 και του ΚΔιοικΔ ΕλΔ, 43(2002), σ. 1242 (1253) επ. Πάντως, ως ορθώς επισημαίνεται ευθεία διάταξη που να απαγόρευε τέτοια σχέση δεν υπήρχε (Β. Παπαχρήστου, Διοικητ.Εκτελ. 1984, σ. 246). Από τη νομολογία γινόταν δεκτό ότι, η κατάσχεση στα χέρια του δημοσίου ως τρίτου, είναι δυνατή κατά τις διατάξεις των άρθρων 982 παρ. 1 ΚΠολΔ και 97 του ν.δ. 321/69, (ΑΠ 1312/1982, ΕλΔ 24.226).

2. Γέσιου - Φαλτσή, ό.π.

3. Γέσιου - Φαλτσή, ό.π.

Πράγματι, κατά το παρελθόν είχε ανακύψει το ζήτημα, εάν μπορούσε να επιβληθεί κατάσχεση στα χέρια του δημοσίου ως τρίτου, ενόψει των διατάξεων του άρθρου 8, α.ν. 2097/1952⁴, με τις οποίες, όπως ειπώθηκε, απαγορευόταν η αναγκαστική εκτέλεση, για την ικανοποίηση χρηματικών απαιτήσεων σε βάρος του δημοσίου. Ορθώς όμως γινόταν δεκτό ότι, στην εν λόγω απαγόρευση, δεν περιλαμβανόταν και η κατάσχεση στα χέρια του δημοσίου ως τρίτου, για το λόγο ότι η εκτέλεση γίνεται σε βάρος του δανειστή του δημοσίου, το δε δημόσιο δεν λαμβάνει τη θέση του καθού η κατάσχεση. Η τελευταία αυτή άποψη, μεταγενέστερα βρήκε νομοθετικό έρεισμα στη διάταξη του άρθρου 97 ν.δ. 321/1969 «περί δημοσίου λογιστικού». Πάντως, γινόταν δεκτό ότι η κατάσχεση στα χέρια τρίτου (οφειλέτη του δημοσίου) των προς το δημόσιο οφειλομένων απ' αυτόν, εκ μέρους δανειστών του δημοσίου, δεν χωρεί. Και τούτο γιατί, όπως υποστηριζόταν, το δημόσιο «μεταπίπτει εις την θέσιν του καθ' ού, οπότε η εκτέλεση ενεργείται εις βάρος της περιουσίας τούτου, ως συμβαίνει εις τας περιπτώσεις των άρθρων 989, 985 εδ.2, 986 και 990 ΚΠολΔ»⁵.

Συμπερασματικά, γινόταν δεκτό ότι, οι δανειστές των πιστωτών του δημοσίου, μπορούσαν αναμφισβήτητα να κατάσχουν στα χέρια του δημοσίου ως τρίτου, τις εκ μέρους τούτου (δημοσίου) στους οφειλέτες του χρηματικές απαιτήσεις προς ικανοποίηση των δικών τους απαιτήσεων.

2. Το άρθρο 97 ν.δ. 321/1969 και σύγκριση τούτου προς τις διατάξεις του προϊσχύσαντος ν. ΣΙΒ του 1852 «περί δημοσίου λογιστικού»

Η κατάσχεση στα χέρια του Δημοσίου, ως τρίτου, ελλείπει άλλων ειδικών διατάξεων⁶, ρυθμιζόταν από τις διατάξεις των άρθρων 982 επ. ΚΠολΔ, όπως αυτά συμπληρώνονταν από τις διατάξεις του άρθρου 97 ν.δ. 321/1969) «περί Κώδικος δημοσίου λογιστικού». Με το νομοθετικό τούτο διάταγμα, το οποίο αποτελούσε τον ισχύοντα νόμο περί Δημοσίου Λογιστικού, επιβάλλονταν, επί ποινή ακυρότητας, ορισμένες διατυπώσεις, όσον αφορά στην κατάσχεση στα χέρια του δημοσίου ως τρίτου, οι οποίες εκρίθησαν αναγκαίες, λόγω του ιδιάζοντος του τρόπου πληρωμής των χρεών του δημοσίου⁷.

Ο σκοπός της καθιέρωσης των διατυπώσεων αυτών συνίστατο στην ανάγκη της ενημερώσεως των αρμοδίων υπηρεσιών του δημοσίου, επί όλων των ανασχετικών της πληρωμής κωλυμάτων, προς αποφυγή διπλής πληρωμής και

4. Βλ. Γέσιου - Φαλτσή, ό.π., σ. 1253, υποσ. 93.

5. Μπρίνιας, ό.π.

6. Βλ. γνμ. ΝΣΚ 1330, τμ. Α' (Δωρής).

7. Μ. Α. Οικονομίδου, «Δημόσιον Λογιστικόν» σ. 628, όπου και περισσότερα περί κατασχέσεως στα χέρια του δημοσίου ως τρίτου, υπό το καθεστώς του Ν.ΣΙΒ.

πρόληψης ενδεχομένων λογιστικών ανωμαλιών⁸.

3. Ατέλειες των διατάξεων του διατάγματος 321/1969 «περί δημοσίου λογιστικού»

α. Προϊσχύσαν δίκαιον

Είναι αλήθεια πως οι προαναφερθείσες διατυπώσεις του ν.δ. 321/69 δεν εισήγαγαν καινοτομίες στον τρόπο επιβολής των κατασχέσεων στα χέρια του δημοσίου ως τρίτου, δοθέντος ότι όμοια ρύθμιση υπήρχε και κατά το παρελθόν, δηλ. με το καθεστώς του προϊσχύσαντος ν. ΣΙΒ του 1852, η οποία είχε εισαχθεί με τα άρθρα 86 και 87 του νόμου τούτου, με την ειδοποιό διαφορά ότι οι διατάξεις του περί ου πρόκειται ν.δ. 321/69 εμφανίζονται ελαφρώς βελτιωμένες έναντι των διατάξεων των προαναφερθέντων άρθρων 86 και 87 ν. ΣΙΒ, οι οποίες όμως δεν ήταν απαλλαγμένες ατελειών⁹.

Πράγματι, οι εν λόγω διατάξεις των άρθρων 86 και 87 ν. ΣΙΒ, ήταν ελλιπείς κατά το περιεχόμενο, γιατί π.χ. τίποτε δεν περιλάβαιναν περί του εφαρμοστέου δικονομικού δικαίου, δημιουργώντας έτσι κενό, το οποίο καλούνταν να καλύψει η επιστήμη, δια της ερμηνείας της βουλήσεως του νομοθέτη, όπως και έπραξε, με το να δεχθεί ότι, «επί των εν λόγω κατασχέσεων εφαρμόζονται αι διατάξεις της Πολιτικής Δικονομίας».

Αλλά εκτός των ανωτέρω, ήταν και κακότεχνες και ατελείς κατά τη διατύπωση και γενικώς χαρακτηρίζονταν και από έλλειψη νομοτεχνικής αρτιότητας, εξαιτίας της οποίας είχαν ανακύψει αρκετά και σοβαρά ερμηνευτικά προβλήματα. Έτσι, είχε προκαλέσει ερμηνευτική σύγχυση στην πρακτική η εξαίρεση, η οποία είχε εισαχθεί δια του άρθρου 85 ν. ΣΙΒ, σύμφωνα με την οποία η κατάσχεση των οφειλομένων

8. Εφαθ 7917/76 ΝοΒ 23, σ. 767.

9. Τα περί κατασχέσεως στα χέρια του Δημοσίου ως τρίτου, ρυθμιζόταν από τα άρθρα 86 και 87 ν. ΣΙΒ (και άρθρ. 17 παρ. 2 και 3 του διατάγματος 26.6-10.7.1944 «περί κώδικος των νόμων περί δικών του Δημοσίου») τα οποία ορίζουν τα εξής:

Άρθρον 86: «Πάσα κατάσχεσις χρημάτων οφειλομένων από το δημόσιον Ταμείον, πάσα δήλωσις της παραχωρήσεως ή μεταβιβάσεως αυτών εις τρίτα πρόσωπα και εν γένει πάσα πράξις τείνουσα να εμποδίση την πληρωμήν αυτών, πρέπει να γίνηται παρά τοις ταμίοις εκείνοις προς τους οποίους εκδίδονται τα περί πληρωμής αυτών εντάλματα, αλλά ειδοποιείται συγχρόνως και το Υπουργείον, εις το οποίον υπάγεται η δαπάνη.

Πάσα κατάσχεσις ή δήλωσις γενομένη κατ' άλλον τρόπον είναι άκυρος και θεωρείται ως μηδέποτε λαβούσα χώραν».

Άρθρον 87: «Αι ειρημέναι κατασχέσεις ή δηλώσεις έχουν κύρος και φέρουν αποτελέσματα μόνον επί πέντε έτη, αφ' ης ημέρας εγένοντο, εκτός εάν εν τω διαστήματι τούτω ανανεωθώσι. Οποιαδήποτε πράξις, σύμβασις ή δικαστική απόφασις και αν λάβη χώραν επ' αυτών, δεν μεταβάλλει την ανωτέρω διάταξιν, επομένως μετά την συμπλήρωσιν των πέντε ετών διαγράφονται».

από το δημόσιο έπρεπε να γίνεται «*παρά τοις ταμίοις* εκείνοις προς ους εκδίδονται τα περί πληρωμής αυτών εντάλματα», ενώ κατά τα κρατούντα στη θεωρία και τη νομολογία των δικαστηρίων, οι ταμίες, γενικώς, δεν είχαν τον χαρακτήρα του τρίτου.

Το ζήτημα απασχόλησε κυρίως τη νομολογία των δικαστηρίων¹⁰, η οποία ερμηνεύουσα «τον ιδιώνυμον τούτον χαρακτήρα της κατασχέσεως» τελικώς έκρινε ότι «η κατάσχεσις παρά τρίτου επιτετραμμένου την υπηρεσίαν του δημοσίου Ταμείου γίνεται ουχί ως εις το άτομον αυτού του επιτετραμμένου, αλλ' ως εις ίδιον το δημόσιον, δια τα παρ' αυτού εις τον οφειλέτην του κατασχόντος οφειλόμενα». Σε μια τέτοια περίπτωση, ο «επιτετραμμένος την υπηρεσίαν του Ταμείου, αντιπροσωπεύει το Δημόσιο και οι πράξεις του αντιπροσώπου αυτού, οι αναφερόμενοι εις την κατάσχεσιν και τας συνεπείας ένεκα της δηλώσεως ή μη δηλώσεως ούσαι εντός των καθηκόντων του, αφορώσιν εις την εντολήν ην έχει ο επιτετραμμένος δυνάμει της υπηρεσίας του και του νόμου, επομένως υποχρεούσι το Δημόσιον».

Αλλά δεν ήταν οι μόνες ατέλειες, οι οποίες πρόδιδαν νομοτεχνική αδεξιότητα, αφού τέτοιες (ατέλειες) ευχερώς μπορούσε να εντοπίσει κανείς και επί πολλών άλλων θεμάτων. Έτσι, π.χ. οριζόταν στο νόμο ότι, περί της κατασχέσεως στα χέρια του Δημοσίου ως τρίτου, «*ειδοποιείται*», «*συγχρόνως*» και το αρμόδιο Υπουργείο, χωρίς να διευκρινίζεται με ποιο τρόπο γινόταν η εν λόγω ειδοποίηση, αν δηλ. απαιτούνταν η τήρηση ορισμένου τύπου, ή μπορούσε να γίνει και ατύπως λ.χ. τηλεγραφικώς ή τηλεφωνικώς ή αν το «*συγχρόνως*» λαμβανόταν μόνο υπό τη στενή γραμματική του έννοια (=ταυτοχρόνως).

Έτσι, στην επιστήμη και τη νομολογία αφηνόταν οι ελπίδες για την ανεύρεση της αληθινής βούλησης του νομοθέτου, όσον αφορά στη συγκεκριμένη περίπτωση. Τελικώς, η νομολογία ανέλαβε το ρόλο της διευκρίνησης της ασαφούς αυτής διατυπώσεως του νόμου, αφού σε αυτή ανατέθηκε κατ' αρχάς το θέμα προς διάγνωση. Έγινε δε απ' αυτή ερμηνευτικώς δεκτό ότι, ως ειδοποίηση ο νόμος εννοούσε «*την κοινοποίησιν*» (του κατασχετηρίου στο Υπουργείο), η οποία έπρεπε να γίνει «*συγχρόνως* τη κατασχέσει ή το βραδύτερον εντός της υπό του άρθρου 925 της Πολ.Δ. δια την έγερσιν της περί κύρους αγωγής τασσομένης οκταημέρου(!) προθεσμίας»¹¹.

10. Βλ. ΑΠ 5/1951, 260/1852 και Παπαδόπουλο, Εκτέλεσις, άρθρο 921, σ. 310.

11. ΑΠ 192/1896. Ήδη, ο νόμος 2362/1995, όπως ισχύει, στο άρθρο 95 (όπως και το προϊσχύσαν ν.δ. 321/1969) «περί δημοσίου λογιστικού» ορίζει ότι το κατασχετήριο «*κοινοποιείται*» (σ.σ. όχι, απλώς, όπως προηγουμένως, «*ειδοποιείται*») προς διαφόρους υπηρεσίας.

Και στην προκειμένη περίπτωση εγκατέλειψε την χρησιμοποίηση του επιρρήματος «*συγχρόνως*» και όρισε ότι η κοινοποίηση στον αρμόδιο Υπουργό, για να είναι έγκυρη «*πρέπει αναγκαίως αφ' ενός να γίνει χρονικά τελευταία από τις αναφερόμενες στην ίδια (παρ. 1) λοιπές κοινοποιήσεις...*». Και ο νέος νόμος (2362/95) περί δημοσίου λογιστικού, όπως και το ν.δ. 321/69 δεν απέφυγε να ορίσει ρητώς την προθεσμία για την οποία πρόκειται.

β. Το άρθρο 97 του ν.δ. 321/1969

Και ενώ θα ανέμενε κανείς ότι υπό του νέου νόμου, περί Δημόσιου Λογιστικού, θα εξαλείφονταν οι επισημανθείσες κατά το παρελθόν ατέλειες, παραδόξως διαπιστώνεται πως αυτές εξακολουθούν, κατά το μεγαλύτερο τουλάχιστον μέρος, να υπάρχουν. Και τούτο γιατί και ο νομοθέτης του λογιστικού νόμου (ν.δ. 321/1967, (άρθρ. 97), δεν κατόρθωσε εκμεταλλευόμενος τις ατέλειες των παλαιών και δοκιμασμένων αυτών διατάξεων (άρθρα 86 και 87 ν. ΣΙΒ) να τις βελτιώσει.

Πράγματι, υπό το καθεστώς του ν.δ. 321/1969, είχε επισημανθεί ότι υπό του εν λόγω διατάγματος δεν ορίζονταν τίποτα σχετικά με το εφαρμοστέο δικονομικό δίκαιο, ενώ θα μπορούσε να ορισθεί ότι οι κατασχέσεις στα χέρια του Δημοσίου ενεργούνται σύμφωνα με τις διατάξεις της Πολιτικής Δικονομίας.

Αλλά ούτε διευκρίνιζε, κατά τρόπο σαφή και συγκεκριμένο στα χέρια ποιού τέλος πάντως, θα έπρεπε να ενεργηθεί η εν λόγω κατάσχεση. Όσον αφορά το τελευταίο τούτο, το διάταγμα ομιλούσε κατά τρόπο γενικό περί κατασχέσεως στα χέρια του Δημοσίου ως τρίτου, χωρίς και να προσδιορίζει τον ειδικότερο εκπρόσωπο του Δημοσίου, δηλ. τον ειδικό φορέα (υπηρεσία) της δαπάνης, από την οποία είχε προκύψει η οφειλή προς τον καθ' ου η κατάσχεση στα χέρια του οποίου, θα έπρεπε να επιβληθεί η κατάσχεση. Απλώς όριζε στη συνέχεια, ότι το κατασχετήριο «κοινοποιείται»:

α) «Εις το αρμόδιον δια την πληρωμήν Δημόσιον Ταμείον ή χρηματικήν διαχείρισιν», β) «Εις την κατά το άρθρον 26 του παρόντος αρμοδιαν δια την αναγνώρισιν της δαπάνης Αρχήν» και μάλιστα χωρίς να θέτει και προθεσμία μεταξύ των δύο αυτών κοινοποιήσεων, γ) «Εις το Δημόσιον Ταμείον, εις ο υπάγεται φορολογικώς ο καθ' ου η κατάσχεσις» και δ) «Εις την κατά το άρθρον 27 του παρόντος αρμοδιαν δια την εκκαθάρισιν και εντολήν πληρωμής της δαπάνης Αρχήν».

Οι ως άνω, υπό στοιχεία γ και δ κοινοποιήσεις, έπρεπε να λάβουν χώρα εντός δέκα πέντε ημερών από της επιδόσεως του κατασχετηρίου στην αρμόδια για την πληρωμή υπηρεσία¹².

ΜΕΡΟΣ Β'

I. Η κατάσχεση στα χέρια του Δημοσίου ως τρίτου, εξ επόψεως του νόμου 2362/95 (αρθρ. 95) «περί Δημοσίου Λογιστικού»

1. Συγκριτικές εκτιμήσεις μεταξύ των διατάξεων των νόμων 2362/1995 (άρθρ.

12. Κατά τον Μπρίνια, Αναγκ.Εκτελ. Γ', εκδ. Β', σ. 1296, παρερχομένης απράκτου της 15νθημέρου προθεσμίας, ο κατασχών εκπίπτει του δικαιώματος προς περαιτέρω κοινοποίηση (151).

95) και ν.δ. 321/1969 (άρθρο 97) «περί δημοσίου λογιστικού»

Καταρχάς, πρέπει να ομολογήσει κανείς, πως ο σχετικά πρόσφατος λογιστικός νόμος (2362/1995) εμφανίζεται βελτιωμένος σε σχέση με τον προηγούμενο τοιούτο (ν.δ. 321/69). Δεν κατόρθωσε όμως ν' απαλλαγεί εντελώς από τις νομοθετικές και νομοτεχνικές ασάφειες των διατάξεων του προϊσχύσαντος νόμου «περί δημοσίου λογιστικού» (ν.δ. 321/69), παρόλο ότι αυτές είχαν επισημανθεί και εντόνως αποδοκιμασθεί από τη θεωρία¹³.

Πράγματι, υπό το καθεστώς του προϊσχύσαντος λογιστικού νόμου (ν.δ. 321/69) είχε επισημανθεί ότι σ' αυτόν δεν οριζόταν τίποτε περί του εφαρμοστέου δικονομικού δικαίου, ενώ θα μπορούσε να ορίσει ότι, οι περί των οποίων πρόκειται κατασχέσεις, ενεργούνται «κατά τα εν τη πολιτική δικονομία οριζόμενα». Με άλλα λόγια, ο νεότερος νομοθέτης ενστερνίσθηκε μεν, εν μέρει, τις πιο πάνω υποδείξεις της θεωρίας, πλην όμως κατά την κατάστρωση της διατάξεως της παραγράφου 1 του άρθρου 95 του ν. 2362/1995, δεν απέφυγε τις ασάφειες στη διατύπωση, οι οποίες δημιουργούν πολλά ποικίλα και σοβαρά ερμηνευτικά προβλήματα.

Πράγματι, η διάταξη της παραγράφου 1 του άρθρου 95, ν. 2362/95 ορίζει τα εξής:

«§1: Η κατάσχεση χρηματικής απαιτήσεως εις χείρας του Δημοσίου, ως τρίτου γίνεται, τηρουμένων και των λοιπών όρων και προϋποθέσεων οι οποίες προβλέπονται από την κείμενη νομοθεσία, με κοινοποίηση του κατασχετηρίου σφραγιστικώς:

α) στον υπουργό, ο οποίος είναι καθ' ύλην αρμόδιος εν σχέσει προς την αιτία της οφειλής του Δημοσίου,

β) στην αρμόδια για την πληρωμή της συγκεκριμένης οφειλής του Δημοσίου Δημόσια Οικονομική Υπηρεσία ή στην οικεία χρηματική διαχείριση,

γ) στην αρμόδια για την συγκεκριμένη οφειλή του Δημοσίου Υπηρεσία Δημοσιονομικού Ελέγχου,

δ) στις αρμόδιες για τη φορολογία, τόσο του καθ' ού η κατάσχεση (δανειστή του Δημοσίου) όσο και του κατασχόντος Δημόσιες Οικονομικές Υπηρεσίες.

Καταρχάς πρέπει να επισημανθεί ότι, η εν λόγω διάταξη δεν αναφέρει σαφώς και συγκεκριμένως τι εννοεί ο νομοθέτης με τη φράση, «τηρουμένων και των λοιπών όρων οι οποίες προβλέπονται από την κείμενη νομοθεσία». Αναρωτήθηκαν δηλ. οι ερμηνευτές και εφαρμοστές της διατάξεως, για την οποία πρόκειται, ποια θεωρείται στην προκειμένη περίπτωση ως «κείμενη νομοθεσία».

Αλλά το αξιοπρόσεκτο είναι ότι το νομοτεχνικό αυτό ατόπημα έγινε αντιληπτό από τους συντάκτες του νομοθετήματος, σε σχετικά σύντομο χρονικό διάστημα, από τη θέση σε ισχύ του νόμου 2362/1995, για το λόγο αυτό, αναζητήθηκε η αληθινή βούληση του νομοθέτη. Προς τούτο ζητήθηκε η γνώμη του Νομικού

13. Βλ. Καστριώτη, Η κατάσχεσις εις χείρας τρίτου, τόμ. Α', 1985, § 31, σ. 229 επ.

Συμβουλίου του Κράτους, το οποίο κλήθηκε να ερμηνεύσει την εν λόγω διάταξη, την οποία αυτό το ίδιο το δημόσιο θέσπισε και μάλιστα ενσυνειδήτως. Και λέμε ενσυνειδήτως, γιατί, ενώ γνώριζε – ή τουλάχιστον μπορούσε να γνωρίζει – τις θέσεις της θεωρίας και (αργότερα) και της νομολογίας, παρά ταύτα προήλθε στην κατά τον προδιαγραφέντα τρόπο νομοθέτηση¹⁴.

Πράγματι, το ΝΣΚ με την υπ' αριθμ. 319/1997 γνωμοδότησή του (Τμ. Α'), αποφάνθηκε ότι η κατάσχεση στα χέρια του Δημοσίου ως τρίτου, ρυθμίζεται υπό των άρθρων 982 επ. ΚΠολΔ., όπως αυτές τροποποιούνται δια του άρθρου 95 ν. 2362/1995 «Περί Δημοσίου Λογιστικού».

2. Νομοτεχνικές ατέλειες και κριτικές εκτιμήσεις επί του άρθρου 95 του νόμου 2362/1995

α. Γενικά

Καταρχάς, πρέπει να ειπωθεί πως, από την προεκτεθείσα παράγραφο 1 του άρθρου 95 ν. 2362/95 σαφώς προκύπτει ότι ο νομοθέτης κατά την κατάσχεση της εν λόγω διατάξεως προέβη σε *περιοριστική απαρίθμηση* (α, β, γ και δ) των περιπτώσεων που αφορούν στις πρόσθετες κοινοποιήσεις του κατασχετηρίου. Τούτο σημαίνει ότι εκτός από τις περιπτώσεις που απαριθμούνται στην διάταξη, για την οποία πρόκειται, δεν είναι επιτρεπτή άλλη πρόσθετη κοινοποίηση.

Από τη γραμματική όμως ερμηνεία της παραγράφου 1 του άρθρου 95 του ν. 2362/1995 παρατηρεί κανείς, καταρχάς, ότι ο νομοθέτης του εν λόγω νομοθετήματος επινοεί ειδική κλίμακα και διαβαθμίζει τις καθ' έαστον περιπτώσεις των κοινοποιήσεων, όχι κατά χρονική, δοθέντος ότι η ενέργεια δεν επιβάλλεται μέσα σε ορισμένη προθεσμία, αλλά μάλλον κατά αξιολογική, μεταξύ τους ακολουθία, με την έννοια ότι θεωρεί εκ δικονομικής απόψεως ως επείγουσα, ως πιο σημαντική, κάθε μία από τις περιπτώσεις των κοινοποιήσεων, έναντι αυτής που ακολουθεί. Και με την έννοια αυτή τοποθετείται στην κορυφή της κλίμακας α)

14. Η συμπεριφορά αυτή του νομοθέτη, έφερε στο νου την απάντηση του αείμνηστου νομομαθούς Βαμβέτσου, μέλους της Αναθεωρητικής Επιτροπής του Σχεδίου ΚΠολΔ, όταν, ο επίσης αείμνηστος καθηγητής Μιχελάκης, εισηγητής του περί εκτελέσεως μέρους του Σχεδίου, κατά τη συζήτηση του άρθρου 1109 είπε μεταξύ των άλλων ότι: «Εις την ερμηνείαν δε απόκειται να προβεί εις διατυπώσεις και διαπλάσεις». Και ανταπάντησε ο Βαμβέτσος, ως εξής: «νομοθετούντες δεν πρέπει να καταλείπωμεν ηθελημένως κενά, τα οποία θα συμπληρώσει η επιστήμη ή η νομολογία, αναζητούσαι την βούλησιν του νομοθέτου, αλλά να λύωμε παν ζήτημα το οποίον εσκέφθημεν. Εις την επιστήμην και την νομολογίαν απομένει έδαφος είτε θεωρητικών κατασκευών δια την πρώτην, είτε λύσεων ζητημάτων δια την δευτέραν, τα οποία δεν ήτο δυνατόν να προΐδωμεν» (Πρακτικά Αναθ. Επιτρ. 1967, σ. 450).

Κατά την άποψή μας, δεν θα πρέπει να δοθεί η εύκολη απάντηση ότι θεωρείται ως αυτονόητο, ποια είναι «η κείμενη νομοθεσία. Και τούτο γιατί, φρονούμε, πως στη νομική επιστήμη και διη στους κανόνες που την διέπουν χρειάζονται κρυστάλλινης διαύγειας και ακριβολόγους τάξεις, έτσι ώστε να μη καταλείπεται ούτε η ελάχιστη αμφιβολία περί της αληθούς εννοίας αυτών.

η κοινοποίηση του κατασχετηρίου «στον υπουργό ο οποίος είναι καθ' ύλην αρμόδιος εν σχέσει προς την αιτία της οφειλής του Δημοσίου». Και στη δεύτερη κατά σειρά θέση τίθεται η κοινοποίηση του κατασχετηρίου, «στην αρμόδια για την πληρωμή της συγκεκριμένης οφειλής του δημοσίου Δημόσια Οικονομική Υπηρεσία ή στην Οικεία χρηματική διαχείριση» και στη συνέχεια ακολουθούν οι λοιπές κοινοποιήσεις.

Το ερώτημα που ανακύπτει στην πιο πάνω περίπτωση είναι, αν η προς τον Υπουργό κοινοποίηση του κατασχετηρίου υπερτερεί από δικονομικής πάντοτε απόψεως, σε αξία και σπουδαιότητα της κοινοποίησεως προς την αρμόδια για την πληρωμή οφειλής...» όμοιας τοιαύτης.

Για να απαντηθεί το πιο πάνω ερώτημα επιβάλλεται να διερευνηθεί ο σκοπός τον οποίο εξυπηρετεί κάθε μια από τις εν λόγω κοινοποιήσεις.

β. Ο σκοπός της κοινοποίησεως προς την αρμόδια για την πληρωμή Υπηρεσία

Όπως και το προϊσχόσαν ν.δ. 321/1960 (άρθρο 97) «περί δημοσίου λογιστικού» έτσι και ο ισχύων νόμος 2362/95, δεν διευκρινίζει, κατά τρόπο σαφή και συγκεκριμένο, στα χέρια ποίου τέλος πάντων, θα πρέπει να ενεργηθεί η εν λόγω κατάσχεση. Απλώς, ορίζει ότι το κατασχετήριο κοινοποιείται «στην αρμόδια για την πληρωμή Υπηρεσία ή χρηματική διαχείριση (1β)». Και με τον τρόπο αυτό, καταλείπεται και πάλι στην επιστήμη (αλλά και τη νομολογία) το βάρος να ανεύρει στα χέρια ποιας εκ των ανωτέρω υπηρεσιών πρέπει να επιβληθεί η κατάσχεση, έτσι ώστε να καταστεί επαγωγός έννομων συνεπειών, δηλ. να αναπτύξει τη λειτουργία της, που είναι η νομική και υλική δέσμευση του κατασχεμένου αντικειμένου.

Πράγματι, η επιστήμη, στην αναζήτηση του «τρίτου» μεταξύ των ως άνω υπηρεσιών, εντόπισε αυτόν στην «αρμόδια για την πληρωμή της συγκεκριμένης οφειλής του Δημοσίου Οικονομική υπηρεσία ή στην οικεία χρηματική διαχείριση»¹⁵. Έτσι, γίνεται πλέον δεκτό ότι η κατάσχεση στην αρμόδια για την πληρωμή της συγκεκριμένης οφειλής του Δημοσίου Δημόσια Οικονομική Υπηρεσία ή στην οικεία χρηματική διαχείριση αρκεί, για να επέλθουν οι έννομες αυτές συνέπειες, δηλονότι η ανάπτυξη των λειτουργιών της (δεσμεύσεις άρθρου 984), η δημιουργία υποχρεώσεων (άρθρο 985) και η επέλευση των αποτελεσμάτων αυτής (άρθρο 988).

γ. Ο σκοπός της κοινοποίησεως προς τον Υπουργό

---

15. Βλ. υπό το καθεστώς του ν. 2362/95 (άρθρο 95) *Γέσιου - Φαλτσή*, Δίκαιο Αναγκαστικής Εκτελέσεως ΙΙ, Ειδικό μέρος, 2001, παρ. 64, αριθμό 389 (390), *Βαθρακοκοίλη*, Κώδικας Πολ. Δικ. άρθρο 982, αριθμό 36, σ. 43 επ. Βλ. ακόμη, υπό την ισχύ του ν.δ. 321/1969 (αρθρ. 97), *Μπρίνια*, Αναγκ. Εκτελ. Γ', εκδ. Β', σ. 1296 και *Καστριώτη*, Η κατάσχεσις εις χείρας τρίτου, τομ. Α', 1985, σ. 232.

Αναφορικά με τον σκοπό της κοινοποιήσεως «στον υπουργό, ο οποίος είναι καθ' ύλην αρμόδιος εν σχέσει προς την αιτία της οφειλής του Δημοσίου» λεκτέα τα ακόλουθα.

Όπως γινόταν δεκτό και κατά το παρελθόν (ν.δ. 321/69), έτσι και σήμερα (ν. 2362/95), τόσο η κοινοποίηση προς τον υπουργό, όσο και οι λοιπές αναφερόμενες στο άρθρο 95 κοινοποιήσεις στις αρμόδιες υπηρεσίες επιδιώκουν την ενημέρωση των υπηρεσιών αυτών και του υπουργού προς αποφυγή βλάβης του Δημοσίου¹⁶. Εξάλλου, η στην περίπτωση α' της κλίμακας κοινοποιήσεων, η προς τον Υπουργό τιοιάτη, δεν επέγεται κανένα έννομο αποτέλεσμα. Απλώς, αποβλέπει στην ενημέρωση του Υπουργού, όσον αφορά στην επιβληθείσα κατάσχεση. Ο σκοπός όμως αυτός, νομίζουμε ότι δεν είναι ικανός να δικαιολογήσει την πρόσθετη αυτή κοινοποίηση, η οποία, όπως γίνεται αντιληπτό θα έχει, εκτός των άλλων, και την πρόσθετη οικονομική επιβάρυνση του κατασχόντος με τα έξοδα της κοινοποιήσεως.

Ο νομοθέτης αναγνωρίζοντας το άωφελο της εν λόγω κοινοποιήσεως, επανέρχεται και στην παράγραφο 3 του επίμαχου άρθρου 95 ορίζει ότι, η προς τον Υπουργό Κοινοποίηση, πρέπει να γίνει «χρονικώς τελευταία» από τις αναφερόμενες στην διάταξη αυτή λοιπές κοινοποιήσεις. Αυτή η αντιμετάθεση των θέσεων της κοινοποιήσεως περί της οποίας πρόκειται (παρ.1^α), στην ουσία αποτελεί και επαναπροσδιορισμό της αξιολογικής εκτιμήσεως στην κλίμακα των κοινοποιήσεων, όπως αυτή καθορίστηκε στα προηγούμενα και συγχρόνως επιφέρει και σιωπηρή αναρίθμηση, όσον αφορά στην προτεραιότητα των κοινοποιήσεων.

Εξ όλων των ανωτέρω παρατηρείται μία υποβάθμιση της προς τον υπουργό κοινοποιήσεως (παρ. 1^α) από την πρώτη θέση την οποία κατείχε στην τελευταία, με τη διαφορά ότι στην περίπτωση αυτή πρέπει αναγκαία να συνοδεύεται από νόμιμα υπό αρμοδίου Δικαστικού Επιμελητού επικυρωμένα αντίγραφα των επιδοτηρίων, «όλων των κατά τις διατάξεις του παρόντος άρθρου αναγκαίων προηγουμένων εγκύρων επιδόσεων του κατασχετηρίου αυτό στις λοιπές υπηρεσίες ή χρηματικές διαχειρίσεις». Έτσι, θα μπορούσε να αποκτήσει νοηματικό περιεχόμενο η χρονικώς (τελευταία) κοινοποίηση προς τον Υπουργό, δηλαδή προς το Νομικό συμβούλιο του Κράτους, προς συντονισμό και παροχή τυχόν κατευθυντηρίων γραμμών προς τις υπηρεσίες, στα χέρια των οποίων ως τρίτων επιβάλλονται κατασχέσεις.

Αλλά εκτός από την αμέσως ανωτέρω επισήμανση, η κοινοποίηση, για την οποία ο λόγος, καθίσταται και επαγωγός εννόμων αποτελεσμάτων. Πράγματι, όπως ορίζει η παράγραφος 3 του άρθρου 95:»η κατάσχεσις εις χείρας του δημοσίου ολοκληρώνεται μόνο από της χρονολογίας της έγκυρης κοινοποιήσεως του κατασχετηρίου προς τον κατά την παράγραφο 1 του παρόντος αρμόδιο υπουργό». Παρατηρούμε λοιπόν ότι η παράλειψη των κοινοποιήσεων επιδρά ακυρωτικώς επί

16. Καστριώτης, ό.π., σ. 232, 233.

της κατασχέσεως. Η εν λόγω ακυρότητα είναι σχετική υπέρ του Δημοσίου.

ΜΕΡΟΣ Γ΄

I. Η προθεσμία προς υποβολή δηλώσεως του Δημοσίου (τρίτου) και η προθεσμία πληρωμής του κατασχόντος από το Δημόσιο

1. Η προθεσμία υποβολής Δηλώσεως του Δημοσίου (τρίτου)

Κατά το άρθρο 983 παρ. 1 ΚΠολΔ, η κατάσχεση στα χέρια τρίτου, γίνεται με επίδοση στον τρίτο και σε εκείνον κατά του οποίου στρέφεται η εκτέλεση εγγράφου. Επίσης, κατά την παρ. 2 του ίδιου άρθρου, το έγγραφο που προορίζεται για εκείνον κατά του οποίου γίνεται η κατάσχεση πρέπει να επιδοθεί το αργότερο μέσα σε οκτώ ημέρες αφότου γίνει η επίδοση στον τρίτο, αλλιώς η κατάσχεση είναι άκυρη.

Εξ άλλου, κατά το άρθρο 988 παρ. 1 εδ. α΄ ΚΠολΔ, αν ο τρίτος δηλώσει πως η απαίτηση που κατασχέθηκε υπάρχει και είναι επαρκής για να ικανοποιηθούν εκείνος ή εκείνοι που επέβαλαν την κατάσχεση, «ο τρίτος οφείλει, αφού περάσουν οκτώ ημέρες αφότου η κατάσχεση κοινοποιήθηκε σε εκείνον κατά του οποίου έγινε η εκτέλεση, αν κατοικεί στην Ελλάδα, και αφού περάσουν τριάντα ημέρες, αν κατοικεί στο εξωτερικό ή είναι άγνωστη η διαμονή του, «να καταβάλει στον καθένα από εκείνους που επέβαλλαν κατάσχεση το ποσό για το οποίο έγινε η κατάσχεση».

Τα ανωτέρω εφαρμόζονται, όσον αφορά στην κατάσχεση στα χέρια τρίτου, οφειλέτη του κατασχόντος, κατά τις διατάξεις της Πολιτικής δικονομίας.

Γεννιέται όμως το ερώτημα: Τι θα ισχύσει στην περίπτωση που η κατάσχεση γίνει στα χέρια του Δημοσίου ως τρίτου; Με άλλα λόγια ερωτάται: Ποια είναι η προθεσμία υποβολής δηλώσεως και ποιο είναι το χρονικό σημείο ενάρξεως της εν λόγω προθεσμίας; Το ζήτημα αυτό είναι παντελώς αρρυθμιστο από το νέο νόμο 2362/1995 «περί δημοσίου λογιστικού». Αλλά και στο ν.δ. 321/69 ρυθμιζόταν μόνο το χρονικό σημείο ενάρξεως, όχι όμως το καταληκτικό σημείο αυτής, δηλ. η προθεσμία μέσα στην οποία έπρεπε να υποβληθεί η δήλωση.

α. Προϊσχύσαν δίκαιο

Και όσον αφορά την έναρξη της προθεσμίας προς υποβολή δηλώσεως, στον παλαιό λογιστικό νόμο οριζόταν (ρητά) ότι, «η προθεσμία προς δήλωσιν εκ μέρους του δημοσίου άρχεται από της τελευταίας των ως άνω κοινοποιήσεων». Τελευταία δε κοινοποίηση ήταν η γενομένη «εις την κατά το άρθρο 27 του παρόντος αρμοδιάν δια την εκκαθάρισιν και εντολήν πληρωμής της δαπάνης Αρχήν».

Η λύση τελικά, όσον αφορά στο θέμα της διάρκειας της προθεσμίας προς δήλωση, δόθηκε από το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους, το οποίο γνωμοδότησε ότι «ως προς την προθεσμίαν ταύτην εξακολουθεί να έχει εφαρμογήν η διάταξις

του άρθρου 10 ν.δ. 26.6/12.7.44 «περί Κώδικος περί δικών του Δημοσίου» και συνεπώς η δια την υποβολήν της δηλώσεως προθεσμία εξακολουθεί να είναι διάρκειας τριάντα (30) ημερών και όχι οκταήμερος ως προβλέπει το άρθρο 985 ΚΠολΔ»¹⁷.

β. Ισχύον δίκαιο

Σε αντίθεση με το προϊσχύσαν δίκαιο, ο νέος νόμος 2362/1995 «περί δημοσίου Λογιστικού», όπως αναφέρθηκε ήδη, αφήνει αρρύθμιστα¹⁸ και τα δύο ως άνω θέματα. Δηλαδή, τόσο το χρονικό σημείο έναρξεως της προθεσμίας προς υποβολή δηλώσεως, όσο και το καταληκτικό σημείο αυτής. Έτσι, το θέμα, ενώ δεν θα έπρεπε, αφέθηκε στη θεωρία (και στη νομολογία). Αλλά και οι δύο αυτοί πυλώνες διαπλάσεως του δικαίου, εμμένουν σε όσα γίνονται δεκτά υπό το καθεστώς του ν.δ. 321/1969, τα οποία και μεταφέρονται και στον ισχύοντα νόμο 2362/95.

Πράγματι και υπό το ισχύον δίκαιο γίνεται δεκτό από τη θεωρία ότι η προθεσμία για την υποβολή δηλώσεως του δημοσίου είναι σύμφωνα με το άρθρο 10 του ν.δ. από 26.6/12.7.1944 «περί Κώδικος περί δικών του Δημοσίου» τριάντα ημερών¹⁹, ενώ το εναρκτήριο γεγονός αυτής τοποθετείται στην επομένη της τελευταίας κοινοποιήσεως του κατασχετηρίου, που δεν είναι άλλη από αυτή προς τον Υπουργό (άρθρο 95 § 3 ν. 2362/1995)²⁰.

Η άποψη της θεωρίας, που προ ολίγου εκτέθηκε, όσον αφορά στην έναρξη της προθεσμίας υποβολής δηλώσεως, ως μη στηριζόμενη σε ρητή διάταξη του ν. 2362/95 (ή άλλου νόμου) παρίσταται ως αυθαίρετη. Και όσον αφορά στην προθεσμία των 30 ημερών, μέσα στην οποία πρέπει να υποβληθεί η δήλωση, πρέπει να λεχθεί ότι αυτή αντικατοπτρίζεται στη λογική του νόμου «Περί δημοσίου λογιστικού», δικαιολογημένη ίσως, με την έννοια ότι πρέπει να παρασχεθεί στο δημόσιο μια κάποια άνεση χρόνου, προκειμένου να συλλέξει τις πληροφορίες και να οδηγηθεί σε ακριβή και αληθή «εξήγηση» περί του αν οφείλει ή δεν οφείλει το ποσό για το οποίο επιβλήθηκε η κατάσχεση στα χέρια του.

Επιφυλάξεις όμως μπορεί να διατηρεί κάποιος, όσον αφορά στην έναρξη της προθεσμίας προς υποβολήν δηλώσεως, η οποία και κατά τον ισχύοντα λογιστικό νόμο, τοποθετείται στην επομένη ημέρα της τελευταίας κοινοποιήσεως. Φρονούμε ότι, μη υπάρχουσας ειδικής διατάξεως νόμου, το χρονικό σημείο έναρξεως της εν

17. Γνμ. ΝΣΚ 55/1970 (Α. Παπαγιαννόπουλος) Δ, 1, σ. 83, πρβλ. και ΑΠ 92 και 108/1971 ΝοΒ 19, σ. 585 και 601 αντίστοιχα.

18. Βλ. *Γέσιου - Φαλτσή*, Δικ. Αναγκ. Εκτελ. ΙΙ, Ειδικό μέρος, 2001, σ. 934 (αριθ. 399) και *Βαθρακοκόιλης*, Κώδ.Πολ.Δικ. άρθρο 982, αριθ. 36.

19. Βλ. *Γέσιου - Φαλτσή*, Δίκαιο Αναγκ. Εκτελ. ΙΙ, Ειδικό μέρος, 2001, σ. 328 (934) επ. αριθ. 399, *Βαθρακοκόιλης*, ό.π.

20. *Γέσιου - Φαλτσή* ό.π.

λόγω 30νθημέρου προθεσμίας, θα πρέπει να αναζητηθεί στις περί κατασχέσεως οικείες διατάξεις ΚΠολΔ. (985 ΚΠολΔ.), από τις οποίες, κυρίως και πρωτίστως, διέπεται και η κατάσχεση στα χέρια του Δημοσίου. Συνακόλουθα, η εν λόγω προθεσμία των 30 ημερών προς υποβολή δηλώσεως αρχίζει από την επομένη της επιδόσεως του κατασχετηρίου προς τον τρίτο και στην προκειμένη περίπτωση «προς την αρμοδία για την πληρωμή της συγκεκριμένης οφειλής του Δημοσίου Δημόσια Οικονομική Υπηρεσία ή στην οικεία χρηματική διαχείριση» (άρθρο 95 παρ.1^α, ν. 2362/95).

Η προτεινόμενη όμως ως άνω λύση ενδεχομένως να προσκρούσει σε αδιέξοδα. Πράγματι, επειδή στον νόμο δεν τίθενται προθεσμίες, μέσα στις οποίες να υποχρεούνται ο κατασχών να προβεί στις «λοιπές» κοινοποιήσεις, υφίσταται το ενδεχόμενο η (τελευταία) προς τον Υπουργό κοινοποίηση (αρθ. 95.3 ν. 2362/95), να λάβει χώρα την τελευταία ημέρα της 30νθημέρου προθεσμίας, από της επομένης της οποίας το δημόσιο υποχρεούται να προβεί σε δήλωση. Σε μια τέτοια περίπτωση, ως είναι ευνόητο το δημόσιο θα βρεθεί σε αδυναμία υποβολής δηλώσεως, λόγω εκπνοής της εν λόγω προθεσμίας.

Κατά νομοθετική και δικονομική λοιπόν, αναγκαιότητα (άρθρο 95 § 3), θα πρέπει από την επομένη της τελευταίας κοινοποιήσεως να αρχίζει νέα τριακονθήμερος προθεσμία (30+30:60). Αυτή όμως η επιμήκυνση του χρόνου υποβολής δηλώσεως, υπερβαίνει υπερμέτρως, τα όρια της παρεχόμενης από το 26.6/12.7.1944 ν.δ. «Περί Κώδικος περί δικών του Δημοσίου» δυνατότητας υποβολής δηλώσεως, εντός 30 ημερών από της προς τον τρίτο κοινοποιήσεως του κατασχετηρίου. Τούτο όμως έχει ως συνέπεια να αλλοιώνει τον χαρακτήρα της κατασχέσεως στα χέρια τρίτου, ως του δραστηκότερου μέσου της αναγκαστικής εκτελέσεως και στην ουσία να το καθιστά ως το πλέον αναποτελεσματικό (αδιάφορο αν η παράταση της προθεσμίας οφείλεται σε πταίσμα του κατασχόντος). Επίσης, επιφέρει ρήγμα στην προσπάθεια του δικονομικού νομοθέτη, ο οποίος, σε αντίθεση με τον προϊσχύσαντα νόμο του Maurer, καθιέρωσε στον ΚΠολΔ σύστημα «συντετμημένων προθεσμιών», με απώτερο σκοπό την όσο το δυνατόν ταχεία ικανοποίηση του κατασχόντος δανειστή. Αυτή την κατάκτηση του δικονομικού νομοθέτη, δεν είναι επιτρεπτό να εξοβελίζει ο νομοθέτης του λογιστικού νόμου, γιατί και οι διατάξεις αυτού του νόμου που αναφέρονται στις πρόσθετες κοινοποιήσεις και είναι και αυτές δικονομικής φύσεως, ενσωματώνονται, στη συγκεκριμένη περίπτωση προς τις διατάξεις των άρθρων 982 επ. και ιδίως των άρθρων 983 και 985 του Κώδικα, με τις οποίες αποτελούν ενιαίο όλον. Για το λόγο αυτό επιβάλλεται να προσαρμόζονται καταλλήλως και όχι να εναντιώνονται προς τις διατάξεις του ΚΠολΔ, στο σύστημα των οποίων κυρίως και πρωτίστως εντάσσονται.

II. Η προθεσμία πληρωμής του κατασχεθέντος ποσού στα χέρια του δημοσίου ως τρίτου

1. Ιστορική επισκόπηση

Υπό το καθεστώς του ν.δ. 321/1969 «περί δημοσίου λογιστικού», υπήρξε αμφισβήτηση, σχετικά με την προθεσμία πληρωμής, ορθότερο «καταβολής», του κατασχεθέντος ποσού στα χέρια του δημοσίου ως τρίτου. Και τούτο, για το λόγο ότι δεν υπήρχε περί τούτου ειδική διάταξη στο ως άνω ν.δ. 321/69. Η θεωρία εμφανιζόταν διχασμένη. Έτσι, κατά μία άποψη²¹ η προθεσμία καταβολής, επί θετικής βέβαια δηλώσεως, ήταν οκτώ ημερών. Η εν λόγω άποψη, μη υπάρχουσας ειδικής διατάξεως στο ν.δ. 321/69, εύρισκε έρεισμα στο άρθρο 988.1^α ΚΠολΔ. Κατ' άλλη άποψη²², η εν λόγω προθεσμία έπρεπε να είναι τριάντα ημερών, δηλ. η ίδια με την προθεσμία προς υποβολή δηλώσεως εκ μέρους του δημοσίου. Και τούτο για «την ταυτότητα του νομικού λόγου». Η δεύτερη αυτή άποψη, θεωρούνταν ως ορθότερη²³.

2. Το πρόβλημα της ανεύρεσης του νομικού λόγου

Γεννιέται το ερώτημα: Ποιος είναι ο νομικός λόγος της καθιερώσεως της ως άνω 30ημέρου προθεσμίας για την υποβολή της δηλώσεως του δημοσίου ως τρίτου και ποιος για την πληρωμή του κατασχεθέντος ποσού, έτσι ώστε να μπορεί να διαπιστώσει κανείς την ύπαρξη ταυτότητας μεταξύ των δύο αυτών λόγων. Αλλά η ανεύρεση του περί ου πρόκειται νομικού λόγου, δεν είναι ευχερής, γιατί ο νομοθέτης δεν αναφέρει το νομικό λόγο επί τον οποίο στηρίζεται (ο νόμος), ώστε να καταστεί δυνατή η κατ' αναλογία εφαρμογή του νόμου. Προς τούτο, θα πρέπει να αναχθούμε στο σκοπό του νόμου (ratio legis), ο οποίος, κατά τα γενόμενα δεκτά στη θεωρία χρησιμεύει ως μέσον για την ανεύρεση του νομικού λόγου (ratio juris).

3. Ο σκοπός ως κριτήριο για την ανεύρεση του νομικού λόγου

Ο σκοπός του νόμου, στην προκειμένη περίπτωση, συνίσταται στην παροχή προς το δημόσιο μιας σχετικής άνεσης χρόνου, που, κατ' αντικειμενική εκτίμηση, είναι θεμιτή, προκειμένου το δημόσιο να προέλθει σε συντονισμό των διαφόρων υπηρεσιών του, στις οποίες κοινοποιείται το κατασχετήριο (άρθρ. 95. 1 ν. 2362/94), με σκοπό τη συγκέντρωση των στοιχείων, των σχετικών με την απαίτηση του δανειστή του δημοσίου (καθ' ού η εκτέλεση). Και τούτο λόγω του ιδιάζοντος του

21. Βλ. Καστριώτη, Η κατάσχεση, Ι, σ. 234 και την εκεί παραπομπή.

22. Μπρίνιας, Αναγκ. Εκτελ. Β' έκδ. τόμ. ΙΙΙ, αριθμό 495, σ. 1296 και τον ακολουθούν Γέσιου - Φαλτσή, Δικ. Αναγκ. Εκτ. ΙΙ § 64, αριθμό 391, σ. 931, Βαθρακοκόιλης, ο.π.

23. Γέσιου - Φαλτσή, ό.π. άρθρο 10 ν.δ. 26.6/12.7.74 «Περί Κώδικος περί δικών του δημοσίου», η οποία ως ειδική δεν έχει καταργηθεί από το άρθρο 1 εδ. ε' ΕισΝΚΠολΔ.

τρόπου πληρωμής των χρεών του δημοσίου. Η συγκέντρωση των εν λόγω στοιχείων είναι αναγκαία προκειμένου το δημόσιο, να προβεί σε ακριβή και ειλικρινή «εξήγηση» περί του αν οφείλει ή δεν οφείλει το κατασχεθέν ποσό στον καθ' ού η κατάσχεση. Ειδικότερα, ο σκοπός της καθιερώσεως των διατυπώσεων του άρθρου 95 ν. 2362/95 συνίσταται στην ανάγκη ενημερώσεως των αρμοδίων υπηρεσιών του Δημοσίου, επί πάντων των ανασχετικών της πληρωμής κωλυμάτων, προς αποφυγή διπλής πληρωμής και προλήψεως, ενδεχομένων, λογιστικών ανωμαλιών²⁴.

Και από τον ως άνω σκοπό, αγόμαστε στην του νομικού λόγου (στο πνεύμα του νομοθέτου) ανωτέρα δικαιολογητική αρχή, που δεν είναι άλλη από «τη διασφάλιση των συμφερόντων του δημοσίου»²⁵.

Αντίθετα, ο σκοπός της πληρωμής, όπως θα δούμε και κατωτέρω, συνίσταται στη διασφάλιση των συμφερόντων του κατασχόντος δανειστή, που αποτελεί συγχρόνως και το νομικό λόγο της πληρωμής. Παρατηρούμε δηλ. ότι μεταξύ δηλώσεως και πληρωμής υπάρχει διαφορά κατά τον σκοπό και συνακόλουθα και κατά τον νομικό λόγο.

Ο κατά τα ανωτέρω νομικός λόγος της διαφυλάξεως των συμφερόντων του Δημοσίου, εξαντλείται στη δήλωση του δημοσίου ως τρίτου (985 ΚΠολΔ.). Πράγματι, κατά την 30νθήμερη προθεσμία έχουν ή πρέπει να έχουν συγκεντρωθεί και ελεγχθεί όλα τα στοιχεία που προαναφέρθηκαν, έτσι ώστε, επί θετικής δηλώσεως, υφίσταται *ομολογία* του δημοσίου, ότι οφείλει το κατασχεθέν ποσό, το

24. ΕφΑθ 7917/1976 ΝοΒ 23, σ. 769.

25. Οι συγγραφείς, αποτυπώνουν την έννοια του νομικού λόγου ως ακολούθως: Κρασάς, Σύστημα Αστικού Δικ. Τομ. Α', Γενικά διδασκαλία, 1904, § 25, σ. 98, *ο ίδιος*, Γενικά Αρχαία του Αστικού δικαίου, υπό *Αθ. Αργυρού*, εκδ. β' 1900 (γραφείσα περιληπτικώς), § 25, σ. 25. «Πολλοί εκ των κανόνων του δικαίου είναι συνέπεια γενικότερας αρχής (ratio juris) ότε εκ της αρχής ταύτης διαγιγνώσκεται δια της λογικής αναλύσεως το περιεχόμενον του κανόνος». *Μομφεράτου Αντ.*, Εγχειρίδιον Αστ. Δικ., Γενικά Αρχαία, 1914, § 33, σ. 90, κατά το αυτόν «Νομικός λόγος εστί η του νόμου διέπουσα αρχή, η βάσις εφ' ης στηρίζεται». *Οικονομίδου Βασ.*, Στοιχεία του Αστικού Δικαίου, εκδ. Β' (εκδ. Γ' - Ανατύπωσις), Γενικά Αρχαία, 1925, § 11, σ. 46, όπου γράφει: «Η εργασία της κατ' αναλογίαν εφαρμογής εκτελεί τας προσηκόντως και ασφαλώς, οσάκις πράγματι και αληθώς ανευρίσκεται του νόμου η καθολικότερα αρχή, όπερ για δυσχερές πολλάκις εστί. Διαφέρει δε ο νομικός λόγος θεσμού τινός από του νομοθετικού και της αφορμής του νόμου, όπερ εις την αναλογική μεν εφαρμογήν ουδόλως χρησιμεύουσι, βοηθούσιν όμως ικανώς εις την υπό νομικών λόγων εύρεσιν. Ο νομικός λόγος και πνεύμα του νόμου ενίοτε λέγεται». *Regelsberger Ferd.*, Γενικά Αρχαία του δικαίου των Πανδεκτών, τομ. Α', μετάφρασις υπό Γεωργ. Μαριδάκη, εκδ. Β', 1935, § 36, σ. 185, όπου γράφει: «Πολλοί κανόνες δικαίου δεν είναι ειμή συνέπεια ανωτέρας τινός αρχής, ratio juris. Κατέχοντας την αρχήν, δυνάμεθα δια λογικής συνακολουθίας να προσδιορίσωμεν το περιεχόμενον του κανόνος του δικαίου». *Παπαρηγόπουλου Π.*, Το εν Ελλάδι ισχύον Αστικόν δίκαιον (υπό τα Κ. Βισίζη), Γενικά αρχαία, τομ. Α', 1932, § 70, σ. 90 (91), κατά τον οποίο «νομικός λόγος (ratio juris) είναι η ανωτέρα δικαιολογητική αρχή, εξ ης παρήχθη ο νόμος».

οποίο βρίσκεται στη διάθεση του κατασχόντος δανειστή.

4. Η θέση μας

α. Οι πλημμέλειες του άρθρου 95 ν. 2362/1995

Έχουμε τη γνώμη ότι ο νομοθέτης του νέου λογιστικού νόμου (ν. 2362/95), θα έπρεπε να επιδείξει μεγαλύτερη διορατικότητα στην προκειμένη περίπτωση, έτσι ώστε να προβλέψει, κατά το δυνατό, τις περιπτώσεις εκείνες, οι οποίες είναι λίαν πιθανόν να εμφανισθούν στο μέλλον. Και όλα αυτά προκειμένου να αποτραπεί ο μεγάλος κίνδυνος, της ελλείψεως ασφαλείας δικαίου από την αβεβαιότητα, η οποία μπορεί να προκληθεί από την ασάφεια και τις νομικές πλημμέλειες μιας διατάξεως.

Βέβαια, είναι αλήθεια ότι ο νομοθέτης δεν είναι δυνατόν να προβλέψει την εξέλιξη της υπό της εννόμου τάξεως ρυθμιζόμενης σχέσεως. Ακόμη δεν είναι δυνατόν να περιλάβει όλες τις περιπτώσεις, οι οποίες είναι πολύ πιθανόν να εμφανισθούν στην πράξη. Αλλά όταν ο νόμος, στην προκειμένη περίπτωση επιβάλλει όπως η κοινοποίηση προς τον Υπουργό γίνει τελευταία, που σημαίνει ότι η πιθανότητα μπορεί να γίνει η εν λόγω κοινοποίηση, την τελευταία ημέρα της 30νθημέρου προθεσμίας²⁶, χωρίς υπερβολή, αγγίζει τα όρια της βεβαιότητας. Συνακόλουθα, δεν είναι δυνατόν να προβληθεί το επιχείρημα περί αδυναμίας προβλέψεως της εν λόγω περιπτώσεως.

Αλλά πειστικότερο, νομίζουμε επιχείρημα είναι το συναγόμενο από το ιστορικό στοιχείο, δηλ. από την ιστορική εξέλιξη της διατάξεως. Πράγματι, ο προηγούμενος νόμος «περί δημοσίου λογιστικού» είχε προσεγγίσει το πρόβλημα, κατά το μάλλον και ήττον, επιτυχώς, με την έννοια ότι το είχε τοποθετήσει στη σωστή του διάσταση. Πράγματι, το ν.δ. 321/1969 (άρθρο 97) είχε περιορίσει σε 15νθήμερο τον χρόνο μέσα στον οποίο έπρεπε να λάβουν χώρα οι πρόσθετες κοινοποιήσεις και έθετε ως εναρκτήριο γεγονός της εν λόγω προθεσμίας, την επίδοση του κατασχετηρίου προς τον τρίτο και στην προκειμένη περίπτωση, στην αρμόδια για την πληρωμή υπηρεσία του Δημοσίου.

Σε αντίθεση με τον προηγούμενο, στο νέο νόμο (ν. 2362/95) «περί δημοσίου λογιστικού», που κατά βάση στηρίζεται στις διατάξεις του ν.δ. 321/1969 (άρθρο 95), δεν τίθενται προθεσμίες, μέσα στις οποίες να υποχρεούται ο κατασχών να προβεί στις πρόσθετες κοινοποιήσεις. Το απρόθεσμο όμως των προσθέτων κοινοποιήσεων γίνεται πρόξενος των δυσχερειών που προαναφέρθηκαν.

β. Προτεινόμενη λύση

---

26. Βλ. *Οικονομίδου Β.*, Γενικά αρχαί, 1925, § 11, υποσ. 1, σ. 45, όπου γράφει: «Ο νομοθέτης δεν είναι δυνατόν, όσον έμπειρος και σοφός αν υποτεθή, να προΐδη όλες του βίου τις ποικιλίες να διαλάβη εν τη νομοθεσία».

Για το λόγο αυτό, θα πρέπει να προβλεφθεί, με νομοθετική παρέμβαση, ένα χρονικό διάστημα δεκαπέντε ημερών, από της επιδόσεως προς τον τρίτο του κατασχετηρίου, μέσα στο οποίο να υποχρεούται ο κατασχών να προβεί σε όλες τις κοινοποιήσεις της παρ. 1 του άρθρου 95 ν. 2362/1995.

Στο σημείο αυτό πρέπει να τονισθεί, κατά τρόπο σαφή και κατηγορηματικό, ότι το προτεινόμενο διάστημα των δέκα πέντε ημερών, μέσα στο οποίο θα πρέπει ο κατασχών να προβεί στις πρόσθετες κοινοποιήσεις, σε καμία περίπτωση δεν περιορίζει, αλλά και ούτε ανακόπτει, το ενιαίο της, κατά προνομιακή νομοθετική παραχώρηση, χορηγούμενης 30νθημέρου προθεσμίας, προς υποβολή δηλώσεως εκ μέρους του δηmosίου. Και τούτο, γιατί από τις τέσσερις πρόσθετες κοινοποιήσεις του άρθρου 95 παρ. 1 α.δ. ν. 2362/95 εκείνη που αμέσως και ευθέως δημιουργεί υποχρεώσεις (984 ΚΠολΔ.) για το δημόσιο, είναι η κοινοποίηση του κατασχετηρίου προς τον τρίτο, δηλαδή προς «την αρμόδια για την πληρωμή της συγκεκριμένης οφειλής του Δημοσίου Δημόσια Οικονομική Υπηρεσία ή στην οικεία χρηματική διαχείριση» (95 § 1α). Από την επομένη της εν λόγω κοινοποίησης το δημόσιο μπορεί ανεμπόδιστα να αρχίσει την ενέργεια συλλογής των στοιχείων, με σκοπό να εξακριβώσει, αν οφείλει ή δεν οφείλει κ.λπ. προς τον καθ' ού η κατάσχεση και σε καταφατική περίπτωση, το ποσό που οφείλει. Οι λοιπές κοινοποιήσεις στερούνται ουσιαστικού περιεχομένου για το δημόσιο και αφορούν κυρίως, πρωτίστως και αποκλειστικώς τον κατασχόντα.

Πράγματι, για το δημόσιο αντανακλαστικές μόνο μπορεί να έχουν συνέπειες οι πρόσθετες κοινοποιήσεις, με την έννοια ότι, δημιουργούν ένα στάδιο ηρτημένης ακυρότητας (άρθρο 95 § 5) η μη επέλευση της οποίας ισχυροποιεί την κατάσχεση και επιθετικής δηλώσεως, οδηγεί στην ικανοποίηση της απαιτήσεως του κατασχόντος δανειστή. Αντιθέτως, η επέλευση δρα ακυρωτικώς επί της κατασχέσεως (άρθρο 95 § 1 ν. 2362/95). Σημειωτέο ότι η εν λόγω ακυρότητα λαμβάνεται υπόψη «υπό των δικαστηρίων και αυτεπάγγελτα» (95 § 5), γεγονός που αποτελεί καινοτομία του ν. 2362/95, έναντι του προϊσχύσαντος λογιστικού νόμου (ν.δ. 321/69). Και στις δύο ως άνω περιπτώσεις αίρεται και η αβεβαιότητα περί την εγκυρότητα ή μη της κατασχέσεως και απελευθερώνει το δημόσιο από τις δεσμεύσεις (νομική και υλική), με τις οποίες βαρυνόταν λόγω της κατασχέσεως. Έκτοτε, δηλ. κατά το στάδιο της πληρωμής, ως γίνεται αντιληπτό, το δημόσιο δεν διατρέχει κανένα απολύτως κίνδυνο ικανό να του προξενήσει βλάβη στα οποιαδήποτε συμφέροντα του. Απλώς, κατά το εν λόγω στάδιο το δημόσιο οφείλει να εκπληρώσει την υποχρέωσή του, που απορρέει από την ομολογία του, ότι οφείλει το ποσό που κατασχέθηκε στα χέρια του.

Με απλά λόγια, κατά το τελευταίο στάδιο, δεν απομένει παρά η υλοποίησή του, δια του μέσου τούτου της αναγκαστικής εκτελέσεως επιδιωκόμενου σκοπού, που δεν είναι άλλο από την ταχεία ικανοποίηση της απαιτήσεως του δανειστή που

επέβαλλε την κατάσχεση (πρβλ. και άρθρο 6 παρ. 1 ΕΣΔΑ).

Παρατηρείται λοιπόν ότι, ο νομικός λόγος της παρεχόμενης στο δημόσιο προθεσμίας των τριάντα ημερών για την υποβολή της δηλώσεώς του ως τρίτου, αναλώθηκε κατά το στάδιο της προετοιμασίας για την υποβολή της δηλώσεως. Αντίθετα, η προστασία του κατασχόντος δανειστή επιτυγχάνεται με την ικανοποίηση της απαιτήσεώς του, που αποτελεί και τον τελικό σκοπό της κατασχέσεως στα χέρια τρίτου. Πρόκειται δηλ. για δύο μορφές συμφερόντων που λειτουργούν κατ' αντίστροφη κατεύθυνση, κάτι που στην ουσία σημαίνει σύγκρουση συμφερόντων. Και σε τελευταία ανάλυση, και οι δύο αυτές φάσεις της λειτουργίας της κατασχέσεως στα χέρια τρίτου δεν διακρίνονται για την ταυτότητα των σκοπών στους οποίους αποβλέπουν και συνακόλουθα και των νομικών λόγων στους οποίους στηρίζονται.

5. Συμπέρασμα

Αν λοιπόν γινόταν, τελικώς, δεκτό ότι για την πληρωμή του κατασχεθέντος ποσού απαιτείται η πάροδος και άλλων τριάντα ημερών, τότε θα φθάναμε στο άτοπο να απαιτείται χρονικό διάστημα τριών μηνών, προκειμένου να ικανοποιηθεί η απαίτηση του δανειστή που επέβαλλε κατάσχεση στα χέρια του Δημοσίου ως τρίτου, ενώ για την ικανοποίηση του δανειστή, που επιβάλει κατάσχεση στα χέρια παντός άλλου τρίτου, η εν λόγω προθεσμία, δεν υπερβαίνει το χρονικό διάστημα των δέκα έξι ημερών (πρβλ. άρθρα 985 και 988 παρ. 1γ).

Είναι προφανές, ότι αυτή η άνιση μεταχείριση, προσκρούει ευθέως, στην αρχή της Συνταγματικής Ισότητας (άρθρο 4Σ). Ακόμη, σημειώνεται υπέρβαση των αρχών της καλής πίστεως, ως κριτήριο συμπεριφοράς του δημοσίου, με την έννοια ότι στην προκειμένη περίπτωση ευνοούνται υπερμέτρως τα συμφέροντα του δημοσίου, σε βάρος των συμφερόντων του οφειλέτη (σύγκρουση συμφερόντων). Εξ άλλου, δεν πρέπει να παραγνωρίζεται και το γεγονός ότι η άσκηση τυχόν του περί ου πρόκειται δικονομικού δικαιώματος ή της δικονομικής δυνατότητας²⁷, συνιστά παρέγκυση²⁸ (άρθρ. 116 ΚΠολΔ) της ικανοποιήσεως της απαιτήσεως του κατασχόντος δανειστή, στην ουσία συνιστά κατάχρηση του δικονομικού τούτου δικαιώματος, μη επιδοκιμαζόμενη από την ελληνική έννομη τάξη. Τα ανωτέρω αποτελούν νομίζουμε και το νομικό έρεισμα, προς στήριξη των σκέψεων που εκτέθηκαν στα προηγούμενα.

Από τις ανωτέρω σκέψεις που έχουν διατυπωθεί καταλήγει κανένας στο

27. Βλ. *Ποδηματά*, Ζητήματα εφαρμογής των άρθρων 933 και 936 ΚΠολΔ 1991, υποσ. 89, *Κλαμαρή*, Η καταχρηστική άσκηση δικαιώματος εν τω αστικό δικονομικό δικαίω, Β', σ. 260, 286, 338, όπου αναφέρει ότι στο δικονομικό δίκαιο απαντούν όχι μόνο δυνατότητες αλλά και δικαιώματα, με εξαντλητική παράθεση της θεωρίας.

28. Βλ. *Κλαμαρή*, ό.π., σ. 470.

ασφαλές συμπέρασμα ότι είναι επιβεβλημένη ανάγκη η άμεση νομοθετική παρέμβαση, προς άρση των δικονομικών αντινομιών που επισημάνθηκαν. Κατά την κρατούσα άποψη στη θεωρία, η απαγόρευση καταχρηστικής ασκήσεως δικαιώματος εκτείνεται και στο αστικό δικονομικό δίκαιο, συνεπώς και στην αναγκαστική εκτέλεση²⁹. Η άποψη αυτή θεμελιώνεται στο άρθρο 25 ΙΙΙ Συντ. και στο άρθρο 116 ΚΠολΔ³⁰.

ΜΕΡΟΣ Δ΄

Ι. Η δικονομική ακυρότητα

1. Γενικά

Η κατάσχεση στα χέρια του δημοσίου ως τρίτου εμφανίζει ιδιομορφία, σε σχέση με την κατάσχεση στα χέρια κάθε άλλου τρίτου. Και η ιδιομορφία της συνίσταται στο ότι η εν λόγω κατάσχεση (του δημοσίου) διέπεται, αφενός μεν από τις περί κατασχέσεως στα χέρια τρίτου διατάξεις του ΚΠολΔ (982 επ.) αφετέρου δε από τις δικονομικές διατάξεις του νόμου «περί δημοσίου λογιστικού». Οι τελευταίες αυτές διατάξεις κατά μία γνώμη³¹ συμπληρώνουν, κατ' άλλη τροποποιούν³² και κατά τρίτη άποψη³³ έχουν παράλληλη εφαρμογή προς τις γενικές διατάξεις των άρθρων 982 επ. ΚΠολΔ.

Κατά την δική μας άποψη, στη συγκεκριμένη περίπτωση, οι περί επιδόσεως διατάξεις του λογιστικού νόμου, καταλλήλως εφαρμοζόμενες, ενσωματώνονται με τις όμοιες διατάξεις του άρθρου 983 παρ. 1 ΚΠολΔ, αλλά και τις λοιπές διατάξεις του εν λόγω Κώδικα και αποτελούν με αυτές ενιαίον όλον.

Πράγματι, οι περί κατασχέσεως στα χέρια τρίτου διατάξεις του ΚΠολΔ συνδέονται μεταξύ τους σε σχέση δικονομικής αλληλουχίας. Γι' αυτό οι αλληλεπιδράσεις που υφίστανται οι περί επιδόσεως διατάξεις του ίδιου Κώδικα (983) από τις διατάξεις του άρθρου 95 του ν. 2362/95 έχουν ανατακταστικές συνέπειες και σε άλλες διατάξεις της πολιτικής Δικονομίας. Και σαν τέτοιες πρέπει να αναφερθούν κυρίως και πρωτίστως οι διατάξεις των άρθρων ν. 985 παρ. 1 και 3

29. Κλαμαρής, ό.π., σ. 428.

30. Βλ. Για όλα αυτά *Ποδηματά*, ό.π. σ. 48 και 49 και τις εκεί υποσημειώσεις όπου και εκτενή ανάπτυξη του θέματος. Ειδικότερα γράφει: «Το άρθρο 25 ΙΙΙ Συντ. απαγορεύει την καταχρηστική άσκηση δικαιώματος. Η διάταξη αυτή αφορά κατά πρώτο λόγο τα συνταγματικά. Ειδικότερα δε τα ατομικά δικαιώματα. Συνεπώς (...) καταξίωση προς αναγκαστική εκτέλεση. Αλλά κι ιεραρχικά υπέρτερη αρχή του άρθρου 25 ΙΙΙ καταλαμβάνει κατά την επικρατέστερη και ορθότερη γνώμη την όλη έννομη τάξη και ασυνεπώς αφορά την άσκηση, πέραν των συνταγματικών, και κάθε άλλου δικαιώματος».

31. Γέσιου - Φαλτσή, Δικ. Αναγκ. Εκτ. ΙΙ, 2000, παρ. 64, σ. 93.

32. Βαθρακοκόιλης, Ερμ.ΚΠολΔ, τομ. ΣΤ', άρθρ. 982, σ. 43.

33. Σταματόπουλος, Αναγκαστική Εκτέλεση εις βάρος του Ελληνικού Δημοσίου, 2000, σ. 22.

και 988 παρ. 1 εδ. α' του ΚΠολΔ, τα οποία δέχονται τις βαθιές επιδράσεις του άρθρου 95 ν. 2362/1995, οι οποίες αλλοιώνουν εκ βάθρων, τον αρχικό φυσιολογικό χαρακτήρα των προαναφερθέντων άρθρων.

Πράγματι, η παρ. 1 του άρθρου 985 ορίζει ότι: «Μέσα σε οκτώ ημέρες αφ' ότου επιδοθεί το κατασχετήριο, ο τρίτος οφείλει να δηλώσει αν υπάρχει η απαίτηση κλπ.». Αντίθετα, από τους ερμηνευτές του νόμου περί δημοσίου λογιστικού, γίνεται δεκτό ότι η προθεσμία για την υποβολή δηλώσεως του δημοσίου είναι σύμφωνα με το άρθρο 10 του ν.δ. από 26.6/12.7.1944 «Περί Κώδικος περί δικών του Δημοσίου» *τριάντα ημέρες*.

Εξ άλλου, σύμφωνα με το άρθρο 988 παρ. 1, εδ. Α' ΚΠολΔ., «αν ο τρίτος δηλώσει πως η απαίτηση που κατασχέθηκε υπάρχει και είναι επαρκής για να ικανοποιηθούν εκείνος ή εκείνοι που επέβαλαν την κατάσχεση, ο τρίτος οφείλει, αφού περάσουν οκτώ ημέρες να καταβάλει στον καθένα από εκείνους που επέβαλαν κατάσχεση το ποσό για το οποίο επιβλήθηκε αυτή. Και στην περίπτωση της προθεσμίας πληρωμής και μετά την εισαγωγή του ν. 2362/1995 οι θεωρητικοί διαφωνούν. Πράγματι, κατά μία άποψη, η προθεσμία πληρωμής από το Δημόσιο, μετά από ενδεχόμενη καταφατική δήλωσή του, είναι (ζήτημα που δεν ρυθμίζεται από το ν. 2362/95) είναι κατά μία άποψη τριάντα ημερών, και τούτο για την ταυτότητα του νομικού λόγου³⁴, κατ' άλλη δε άποψη οκτώ ημερών, με αφετηρία την επομένη της δηλώσεως ημέρα³⁵.

2. Οι συνέπειες της παράλειψης επιδόσεων του κατασχετηρίου κατά τον ΚΠολΔ

Σύμφωνα με τις παραγράφους 1 και 2 του άρθρου 983 ΚΠολΔ «1. Η κατάσχεση στα χέρια τρίτου γίνεται με επίδοση του κατασχετηρίου στον τρίτο και σε εκείνον κατά του οποίου στρέφεται η εκτέλεση». Εξ άλλου, η παράγραφος 2 του ίδιου άρθρου ορίζει: «Το έγγραφο που προορίζεται για εκείνον κατά του οποίου γίνεται η κατάσχεση πρέπει να επιδοθεί το αργότερο μέσα σε οκτώ ημέρες αφότου γίνει η επίδοση στον τρίτο, αλλιώς η κατάσχεση είναι άκυρη».

Όπως γίνεται δεκτό³⁶, η δικονομική ακυρότητα η οποία τίθεται στην ως άνω διάταξη, ως ποινή για την περίπτωση της μη κοινοποιήσεως του κατασχετηρίου και προς τον καθ' ού η εκτέλεση, προϋποθέτει *υποστατή πράξη*. Εξ αυτού συνάγεται ότι από την μη επίδοση ή την μη εμπρόθεσμη επίδοση του κατασχετηρίου προς τον

34. Βλ. Μπρίνια, Αναγκ. Εκτελ. III αριθμό 445, σ. 1296, όπου γράφει: «Δια την ταυτότητα του νομικού λόγου πρέπει να ισχύσει η ίδια τριακονθήμερος προθεσμία του καταφατικώς δηλώσαντος Δημοσίου προς καταβολήν εις τον κατασχόντα (άρθρο 988 § 1 ΚΠολΔ) με αφετηρία την επομένη της δηλώσεως ημέραν». Την άποψη Μπρίνια ακολουθεί και η Γέσιου - Φαλτσή, Δικ. Αναγκ. Εκτ. Παρ. 64ΧΙV, σ. 934 σημ. 399.

35. ΝΣΚ 55/1970, I. Καστριώτης, 1, σ. 234, άποψη την οποία υποστηρίζουμε και στην παρούσα εργασία.

36. Καστριώτης, Η κατάσχεσις εις χείρας τρίτου, II, 1986 σ. 391 (392).

καθ' ού η εκτέλεση δεν θίγεται η υπόσταση, αλλά το κύρος της κατασχέσεως στα χέρια τρίτου.

3. Αποτέλεσμα παράτυπων κατασχέσεων κατά τον Κώδικα «Περί Δημοσίου Λογιστικού»

α. Προϊσχύσαν δίκαιο (ν.δ. 321/1969)

Ως προς το αποτέλεσμα των παράτυπων κατασχέσεων το άρθρο 97 του ν.δ. 321/1962, ορίζει: «Πάσα κατάσχεσις δια την οποίαν δεν εξεπληρώθησαν αι ως άνω προϋποθέσεις είναι άκυρος»³⁷. Υπό την ισχύ του ως άνω ν.δ. γινόταν δεκτό ότι, αν και ο νόμος θεωρούσε ως άκυρη την κατάσχεση, σε περίπτωση κατά την οποία δεν λάβαιναν χώρα όλες, χωρίς καμία διάκριση, οι κοινοποιήσεις..... Εν τούτοις στη θεωρία, η οποία προχωρούσε πέραν του γράμματος του νόμου, γινόταν δεκτό ότι, η μεν παράλειψη της κοινοποιήσεως, προς την «αρμοδίαν δια την πληρωμήν της απαιτήσεως υπηρεσίαν», αποτελούσα συστατικό στοιχείο της κατασχέσεως, οδηγεί στο ανυπόστατο, το οποίο προτείνεται εκ μέρους οποιουδήποτε έχοντος έννομο συμφέρον, ενώ η παράλειψη των τριών άλλων κοινοποιήσεων του κατασχετηρίου καθιστά την κατάσχεση άκυρη, δηλ. άνευ εννόμων συνεπειών. Η δε εκ του λόγου τούτου επερχόμενη, ανεξαρτήτως βλάβης, ακυρότητα ως σχετική, δύναται να προταθεί μόνο υπό του Δημοσίου³⁸, είτε αμυνομένου με τη δήλωση, είτε επιτιθεμένου με ανακοπή.

β. Ισχύον δίκαιο

Κατ' αρχάς πρέπει να ειπωθεί ότι το θέμα της δικονομικής ακυρότητας, εξ επόψεως του νέου λογιστικού νόμου, ρυθμίζεται από το άρθρο 95 του ν. 2362/1995. Η ρύθμιση του εν λόγω άρθρου έχει δομηθεί κατά κύριο λόγο, πάνω στους άξονες του άρθρου 97 του προϊσχύσαντος νομοθετικού διατάγματος 321/1969, που και αυτό με τη σειρά του ήταν ενταγμένο στο σύστημα της κατασχέσεως στα χέρια τρίτου του ΚΠολΔ.

Σύμφωνα λοιπόν με την παράγραφο 1 του άρθρου 95 του ν. 2362/1995, επιβάλλεται η τήρηση των σε αυτή αναφερομένων (προσθέτων) επιδόσεων, για τις οποίες έχει ήδη γίνει λόγος. Στη συνέχεια, στην παράγραφο 5 του ίδιου πιο πάνω νόμου ορίζεται ότι, «η μη τήρηση των διατάξεων του παρόντος άρθρου, επάγεται την ακυρότητα της εις χείρας του Δημοσίου κατασχέσεως». Η εν λόγω ακυρότητα, που αποτελεί καινοτομία έναντι του προϊσχύσαντος δικαίου, λαμβάνεται υπόψη

37. Βλ. για το προϊσχύσαν δίκαιο, ΕφΑθ 233/1912 Θέμις, ΚΔ', σ. 505, ΕφΘεσ 290/29, «Δικαστική», Β', 11, σ. 117. Την ακυρότητα δε αυτή μπορούσε να προβαίνει και ο Ταμίας ως εκπροσωπών το Δημόσιο (ΑΠ 402/1896) και ο οφειλέτης (ΑΠ 435/1961 Θέμις, ΙΓ', σ. 434).

38. Η παράλειψη επάγεται ακυρότητα προτεινόμενη υπό μόνου του Δημοσίου, αλλά ουχί αυτεπαγγέλτως εξεταζόμενη (ΕφΑθ 523/26 Θέμις, ΛΗ', σ. 214, άρθρα 10, 17 «Κώδικα νόμων περί δικών του Δημοσίου», ΕφΑθ 2669/893 - ΑΠ 320/1894, 192/1896).

αυτεπαγγέλτως από τα δικαστήρια.

Όπως γίνεται αντιληπτό, η ρύθμιση της ακυρότητας της κατασχέσεως υπό το καθεστώς του ν. 2362/95 είναι πανομοιότυπος με αυτή του ν.δ. 321/69 και ως εκ τούτου, η εκεί δοθείσα από τη θεωρία λύση δύναται *mutatis mutandis*, να μεταφερθεί και στην περίπτωση της παράλειψης επιδόσεως του κατασχετηρίου προς τις εκεί αναφερόμενες υπηρεσίες. Με άλλα λόγια, πρέπει και στην περίπτωση που μας απασχολεί, να γίνει δεκτό ότι η κατάσχεση θεωρείται συντελεσμένη, από της κοινοποίησής του κατασχετηρίου «στην αρμόδια για την πληρωμή υπηρεσία ή στην οικεία χρηματική διαχείριση» αφ' ής και παράγει τα έννομα αυτής αποτελέσματα.

Το κύρος όμως της συντελεσθείσης κατά τα άνω κατασχέσεως, εξαρτάται (άρθρο 95 παρ. 5), αφ' ενός εκ της κοινοποίησής του κατασχετηρίου προς τις υπηρεσίες που απαριθμούνται στην παρ. 1 του άρθρου 95 και αφ' ετέρου από την κοινοποίηση του κατασχετηρίου προς τον καθ' ού η κατάσχεση (983 § 2 ΚΠολΔ).

Παρατηρείται λοιπόν το παράδοξο δικονομικό φαινόμενο το κύρος της αυτής διαδικαστικής πράξης, να πλήττεται από διατάξεις δύο διαφορετικών νόμων, ήτοι του ΚΠολΔ (άρθρ. 983 § 2) και από τη διάταξη του άρθρου 95 § 5 ν. 2362/1995. Εξ αυτών, η μεν πρώτη, ως δικονομική ακυρότητα, προϋποθέτει την απαγγελία της διαδικαστικής αποφάσεως, ενώ η δεύτερη επέρχεται, όπως θα δούμε πιο κάτω αυτοδικαίως δηλ. άνευ δικαστικής αποφάσεως.

Κατά τη γνώμη μας, όπως έχουμε ήδη δεχθεί, οι διατάξεις του άρθρου 95 ν. 2362/1995 ενσωματώνονται στις διατάξεις του ΚΠολΔ. Επομένως, πρέπει κατά λογική και νομική ακολουθία και οι συνέπειες της παράλειψης να ενταχθούν στο σύστημα των δικονομικών ακυροτήτων (άρθρο 159) του ΚΠολΔ. Και τούτο προς χάριν της ενότητας, του ενιαίου της δικονομικής ακυρότητας της αυτής δικονομικής διατάξεως³⁹.

4. Συγκριτικά στοιχεία μεταξύ κατασχέσεως στα χέρια του Ελληνικού Δημοσίου και της όμοιας στα χέρια κάθε άλλου τρίτου

α. Ομοιότητες και διαφορές

---

39. Η άποψή μας αυτή που διατυπώνεται στο κείμενο, συμφωνεί κατ' αποτέλεσμα με την άποψη του Βαθρακοκόλη, ΣΤ, άρθρο 982, αριθμό 36, σ. 43, όπου γράφει: «Αν και στην παρ. 5 ορίζεται ότι η μη τήρηση των διατάξεων του άρθρου 95 επιφέρει ακυρότητα της κατάσχεσης η οποία λαμβάνεται υπόψη αυτεπαγγέλτως από τα δικαστήρια, οι συνέπειες της παράλειψης πρέπει να ενταχθούν στο σύστημα της κατάσχεσης στα χέρια τρίτου και των δικονομικών ακυροτήτων». Παρόμοια και η θέση της Γέσιου - Φαλαστή, 11, 2001, αριθ. 397, σ. 922 κατά την οποία: «Η παράλειψη των υπολοίπων επιδόσεων που προβλέπει το άρθρο 95 § 5 πρέπει να εννοηθεί ότι προκαλεί ακυρότητα. Κατά καινοτομία του ν. 2362/95, σε σύγκριση με το προηγούμενο δίκαιο του ν.δ. 321/1969, η ακυρότητα αυτή λαμβάνεται υπόψη από τα δικαστήρια αυτεπάγγελα, ρύθμιση που δύσκολα μπορεί να προσαρμοσθεί στο σύστημα της δικονομικής ακυρότητας και των ανακοπών του ΚΠολΔ».

Κατ' αρχάς πρέπει να ειπωθεί, ότι και οι δύο κατασχέσεις συγκροτούν σχηματικά την τριπρόσωπη σχέση των υποκειμένων της κατασχέσεως στα χέρια τρίτου, δηλ. του τρίτου του καθ' ού η κατάσχεση – οφειλέτη – και του επισπεύδοντος δανειστή, τα οποία αποτελούν συστατικά στοιχεία της κατασχέσεως, για την οποία πρόκειται. Ακόμη, συστατικά στοιχεία της κατασχέσεως θεωρούνται η επίδοση του κατασχετηρίου στην αρμόδια για την πληρωμή της συγκεκριμένης απαιτήσεως Υπηρεσία, δηλ. στον τρίτο⁴⁰, η επίδοση του κατασχετηρίου στον καθ' ού⁴¹, σύμφωνα με το άρθρο 983 § 1 ΚΠολΔ στα χέρια του δημοσίου, σύμφωνα με το άρθρο 95 § 1 ν. 2362/95, το οποίο, εκτός από τις πρόσθετες κοινοποιήσεις, ομιλεί για εφαρμογή των «λοιπών όρων και προϋποθέσεων οι οποίες προβλέπονται από την κείμενη νομοθεσία (σ.σ. περί κατασχέσεως στα χέρια τρίτου των άρθρ. 982 επ. ΚΠολΔ)». Τούτο σημαίνει ότι η έλλειψη ενός εκ των ανωτέρω στοιχείων καθιστά την κατάσχεση ανυπόστατη⁴².

Άλλη διαφορά υφίσταται στην περίπτωση της παρ. 5 του άρθρου 95 ν. 2362/95 που αναφέρεται στο ανυπόχρεον υποβολής δηλώσεως υπό του δημοσίου επί ακύρου κατασχέσεως⁴³. «Επί ακύρου εις χείρας του τρίτου κατασχέσεως, το Δημόσιο δεν υποχρεούται σε καμία δήλωση». Αντίθετα, σύμφωνα με όσα γίνονται δεκτά⁴⁴, με πειστικά επιχειρήματα, υπό της επιστήμης του Αστικού δικονομικού δικαίου, μετά τον Κώδικα Πολιτικής δικονομίας, η ακυρότητα δεν επέρχεται αυτοδικαίως, αλλά και επί ακύρου, όχι όμως και επί ανυποστάτου, κατασχέσεως ο τρίτος υποχρεούται σε δήλωση

40. Βλ. υπό το καθεστώς του ν. 2362/95, τους: *Γέσιον - Φαλτσή*, ό.π. και *Βαθρακοκοίλη*, ΣΤ, άρθρο 982, αριθ. 36 σ. 43-44. Κατά τον *Βαθρακοκοίλη*, ό.π., όμοια και η *Γέσιον - Φαλτσή*, ό.π., «αν και στην παρ. 5 ορίζεται ότι η μη τήρηση των διατάξεων του άρθρου 95 επιφέρει ακυρότητα της κατασχέσεως ... μπορεί να υποστηριχθεί ότι οποιαδήποτε παράλειψη από της ως άνω κοινοποιήσεως δεν ολοκληρώνει την κατάσχεση, η οποία παραμένει ανυπόστατη». Το ΝΣΚ με την υπ' αριθμ. 319 γνμ. (Τμ. Δ'), (σε Νομικό Δελτίο του ΝΣΚ, 1997 σ. 53) ομιλεί, όχι ορθώς, γι' αυτοδίκαιη ακυρότητα, αν δεν τηρηθούν οι από το άρθρο 95 του ν. 2362/95 προβλεπόμενες διατυπώσεις.

41. Βλ. γνμ. ΝΣΚ 445/2002 Τμ. Α', διακοπών - Α. Καπετανάκη, σ. 123.

42. Βλ. *Καστριώτη*, Η κατάσχεσις στα χέρια τρίτου, Ι, σ. 234, όπου και περαιτέρω παραπομπές. Ακόμη, *Γέσιον - Φαλτσή*, Δικ. Αναγκ. Εκτελ. ΙΙ, αριθ. 397.

43. Βλ. Γνμ. ΝΣΚ 236/2000, Νομικό Δελτίο ΝΣΚ 2000, σ. 42.

44. Βλ. *Καστριώτη*, ΙΙ, σ. 605(606), όπου και περαιτέρω παραπομπές, καθώς και παράθεση των αντιθέτων απόψεων. Επίσης, *Γέσιον - Φαλτσή*, Δικ. Αναγκ. Εκτ. ΙΙ, αριθ. 197, σ. 790 (791) και τις εκεί παραπομπές. Πρβλ. όμως και γνμ. ΝΣΚ (Τμ. Δ') 319/1997, στο Νομικό Δελτίο του ΝΣΚ, τ. 1997, σ. 53, η οποία δέχεται ότι «επί ακύρου κατασχέσεως η τυχόν εκ μέρους του Δημοσίου υποβληθείσα καταφατική δήλωση, ουδεμία συνέπεια επέχεται».

Κατά το ΝΣΚ, η ακυρότητα της παρ. 5 του άρθρ. 95 επέρχεται αυτοδικαίως, γνμ 319/197 (τμ. Δ' - Ε' - Ε. Βελώνη), 236/2000 (Τμ. Β' - Α. Ροδοκάλη), σε Νομικό Δελτίο ΝΣΚ 2000, σ. 42, γνμ. ΝΣΚ 740/1995 (Ρετζεπέρης) και επί συντηρητικής κατασχέσεως απαιτείται η τήρηση του άρθρου 97 ν.δ. 321/1969 αναφερομένων προϋποθέσεων.

Τέλος, πρέπει να επισημανθεί ότι, αποτελεί καινοτομία έναντι του προϊσχύσαντος δικαίου (ν.δ. 321/69), ή κοινοποίηση του κατασχετηρίου στις αρμόδιες για τη φορολογία Δημόσιες Οικονομικές Υπηρεσίες, τόσο του καθ' ού, όσο και του κατασχόντος, ενώ προηγουμένως η κοινοποίηση περιοριζόταν στον καθ' ού.

Digesta - Freelaw.gr